

‘Madame Filgotinib’ legt basis voor miljardensucces biotechbedrijf Galapagos

Jan De Schampheleere,

M/V van de week | Christel Menet

‘We can be heroes just for one day.’ Na een interview deze week op de Nederlandse radio BNR vroeg Onno van de Stolpe, de CEO van het biotechbedrijf Galapagos, die plaat van David Bowie aan. ‘Voor alle medewerkers die keihard gewerkt hebben aan ons medicijn filgotinib. Zij zijn de echte heroes.’ Een van hen is zonder twijfel de Bretoense Christel Menet. ‘Madame Filgotinib’ legde de basis van het geneesmiddel dat Galapagos groot heeft gemaakt en volgens specialisten op termijn zelfs 6 miljard euro omzet kan opleveren. Per jaar.

Galapagos zette de afgelopen week een grote stap naar de commerciële lancering van filgotinib, dat twintig jaar na de opstart zijn eerste medicijn moet worden. Een grote studie maakte zwart op wit duidelijk dat reumapatiënten die niet op andere geneesmiddelen reageren, opmerkelijk goed af zijn met filgotinib. Zonder ernstige neveneffecten. De weg naar de miljarden ligt open. ‘Ik heb de details in het persbericht bekeken. Het ziet er echt goed uit’, zegt Menet trots aan de telefoon.

Chemicus Christel Menet legde de basis voor filgotinib, dat het eerste medicijn van Galapagos moet worden. Anderhalf jaar lang sleutelde ze in een Mechels labo aan de chemische structuur van de molecule. 499 keer draaide dat op niets uit. Op 10 oktober 2008, bijna tien jaar geleden, was het wel raak.

Miljarden Filgotinib is het goudhaantje van Galapagos en kan volgens specialisten op termijn jaarlijks 5 tot 6 miljard euro omzet opleveren. Uit een uitgebreide studie bleek deze week dat het middel reumapatiënten helpt die niet gebaat zijn met de bestaande medicatie. Het middel kan mogelijk ook ingezet worden voor een tiental andere ziektes. De beurswaarde van het biotechbedrijf steeg tot boven 5 miljard euro.

Start-up Twee jaar geleden werd Menet weggeplukt door het Belgische biotechbedrijf Confo Therapeutics, dat onder meer de Zwitserse farmagigant Roche aan de haak wist te slaan. Als chief scientific officer tekent ze samen met de CEO de strategische lijnen uit.

Bretagne Menet (42) groeide op op het Bretoense platteland, niet ver van Brest. Na studies in Montpellier en Manchester belandde ze in 2005 bij Galapagos, waar ze zich opwerkte tot hoofd van een twintigkoppig onderzoeksteam.

Tien jaar geleden - op 10 oktober 2008 - deed ze de ontdekking van haar leven. De chemische formule die ze had ontworpen, bleek enorm goed te scoren bij ‘reumamuizen’. Maar die doorbraak kwam er niet van de ene dag op de andere. Een Galapagos-team uit Mechelen was een mechanisme op het spoor gekomen om reuma te bestrijden door een specifiek lichaamseiwit (JAK1) stil te leggen. Hoe dat precies moest gebeuren, was toen nog een mysterie. Menet heeft dat gaandeweg ontrafeld.

‘Puzzelwerk’, zo omschreef ze haar taak als chemicus ooit. ‘Je krijgt een doos legoblokken en je moet daar iets mee bouwen. Zonder stappenplan. Zonder

handleiding. Zonder zelfs te weten wat het eindresultaat kan zijn', zegt Menet. Ze groeide op op het Bretoense platteland, niet ver van Brest en belandde via Montpellier en Manchester in Mechelen. Haar eerste project bij Galapagos was meteen een schot in de roos.

18 maanden lang sleutelde ze aan een basismolecule. Om het effect op reuma te maximaliseren, neveneffecten te onderdrukken, de pil spijsverteringbestendig te maken, enzovoort. Ze dokterde wel 500 formules uit, ongeveer elke dag een. Die formule doorliep vervolgens enkele tests. '499 keer draaide het op niets uit. Maar die ene keer was het raak. Nog nooit hadden we zo'n sterke impact gezien. Dit wordt een medicijn, wisten we toen al.'

Maar dat filgotinib - dat toen nog door het leven ging als GLPG634 - zo'n succes zou worden, had waarschijnlijk niemand verwacht. 'Er waren hoogstwaarschijnlijk mensen die meteen dollartekens voor de ogen zagen. Ik niet. Daar dacht ik niet aan. Ik wist echt niet hoeveel het middel ooit zou kunnen opbrengen, wel dat het mogelijk een oplossing was voor miljoenen patiënten', zegt Menet.

Hoewel haar rol in het succes van onschatbare waarde was, wil ze niet alle eer opstrijken. 'Medicijnen ontwikkelen doe je in team. Mijn werk was even belangrijk als de vastberadenheid van iedereen die in het project geloofde en in budget bleef voorzien om het onderzoek voort te zetten.'

Dat laatste was niet evident. Het project was meermaals bijna dood. Eerst haakte GSK af als onderzoekspartner. Later ook AbbVie, waarna de beurswaarde van Galapagos in geen tijd met een miljard euro ineenzakte. Toch verkondigde topman Van de Stolpe doodleuk dat het de mooiste dag van Galapagos was. 'Bij ons alleen blijge gezichten', zei hij toen. Hij kreeg gelijk en sloot vervolgens met Gilead de strafste deal uit de Belgische biotechgeschiedenis.

Intussen heeft het aandeel de drempel van 100 euro overschreden en is het bedrijf meer dan 5 miljard euro waard. Ook Menet heeft daar een stukje van. 'Ik heb nog aandelen. Maar ik zal er niet echt rijk van worden.'

Menet werd twee jaar geleden bij Galapagos weggeplukt door een Belgische start-up. Het was een aanbod dat ze niet kon weigeren. Als chieft scientific officer is ze nu de nummer twee bij Confo Therapeutics dat voor zijn medicijnontwikkeling met kamelenantilichamen werkt en onder meer de Zwitserse farmareus Roche als partner heeft aangetrokken.

'Bij Galapagos volgde ik als het ware de strategische lijnen, nu zet ik die samen met de CEO uit. Hoe gaan we te werk? Welke ziektegebieden gaan we aanpakken? Volgens welke mechanismen? Welke prioriteiten leggen we? Dat is mijn rol nu. Ik ben ervan overtuigd dat we ook bij Confo grootse dingen kunnen realiseren. Akkoord, we hebben veel minder middelen. Maar Galapagos is ook met weinig begonnen. Een biotechbedrijf bouw je beetje bij beetje op.'